Capellans obrers

Vicenç Fiol

Aquesta experiència neix a França els anys 40 del segle passat. En aquella època, el catolicisme francès era un catolicisme d'avanguarda. La resta d'Europa seguíem amb interès les experiències franceses. Sens dubte, la més agosarada fou la dels capellans obrers. L'episcopat del país veí estava molt preocupat per l'allunyament de la classe obrera de l'Església. Era una frase molt repetida en tots els àmbits, aquesta: "El gran drama de l'Església és que ha perdut la classe obrera". Aquest neguit pel divorci entre les classes populars i l'Església va generar una qüestió: si la classe obrera no ve a l'Església, per què l'Església no va a la classe obrera? I així va ser com un nombrós grup de capellans van anar a fàbriques i tallers a treballar.Va ser l'inici dels PO (*prêtres ouvriers*). A

França, i també a molts països europeus, aquesta novetat extraordinària va crear molta expectació i va ser acollida amb molt d'interès. Aviat es va consolidar, fins al punt que es va fundar un seminari anomenat de la *Mission Ouvrière* i en el qual es preparaven futurs capellans per entrar al món obrer.

Trobada europea de capellans obrers a Waterloo, 1996. (foto V. Fiol)

Assenyalem com a anècdota que en aquests inicis dels capellans obrers es va publicar sobre el tema una novel·la de G.Cesbron que aviat va ser publicada en castellà i que portava per títol *Los santos van al infierno* i que va tenir un èxit extraordinari.L'experiència es va consolidar a França. Als altres països d'Europa el ressò de l'experiència francesa va propiciar també les ganes d'anar pel mateix camí. A Catalunya durant els anys 60 els primers capellans obrers iniciaven l'experiència del treball.

Cal dir que per ser considerat capellà obrer calien dues condicions:

a) fer un treball manual (paleta, mecànic, escombriaire,etc.). El treball docent sempre havia sigut ben considerat a l'Església, en canvi els treballs manuals eren considerats poc adients amb la "dignitat sacerdotal";

b) econòmicament, viure només del treball, i renunciar, per tant, a la remuneració que venia del bisbat i de l'Estat.

Als Països Catalans es va consolidar també l'experiència. Hem arribat a ser un col·lectiu d'una quarantena de capellans, que estem connectats entre nosaltres, fem trobades i reunions conjuntament, contrastem experiències...

Fem notar una cosa important: el papa Pius XII (1939-1958) va prohibir l'experiència i això va ser traumàtic per a l'Església francesa, va provocar trencaments dolorosos i va plantejar un dilema angoixant: calia obeir el papa o ser fidel a la classe obrera? La realitat va ser que va provocar una profunda divisió que es va allargar molts anys. Recordo que en una trobada europea de capellans obrers, un dels que s'havia mantingut fidel a la classe obrera i que, per tant, va haver de plegar de capellà, ens explicà el seu esquinçament interior i que va ser veritablement escruixidor. Va ser una ferida a l'Església francesa mai tancada del tot; es va suavitzar quan el Concili Vaticà II va permetre reprendre l'experiència.

Trobada a Berlín, 1998 (foto V. Fiol)

Transformació

El fet d'entrar al teball significa, no només la manera de fer de capellà, sinó sobretot la forma d'entendre la vida. D'alguna manera s'ensorra un món i s'entra en un altre. Esdevens una persona *normal*, et guanyes la vida com tothom; no ets uns privilegiat:

- et fa més capaç d'entendre la feblesa humana i, per tant, ser menys intransigents;
- s'aprèn a relativitzar les coses; per tant, ser menys dogmàtics;
- s'és més concret i menys conceptual i teòric;
- hi ha més coherència entre creure-viure-dir;
- s'aconsegueix ser més lliure per dir i fer el que cal; no s'està lligat als poders;
- s'aprèn a no absolutitzar res ni idealitzar la classe obrera, la qual no està exempta de misèries i pecats, com tots els humans, però l'estimes perquè es la teva classe i l'esforç de la formació eclesiàstica per desclassar-te i fer-te un notable del poble no ha funcionat.

Ben segur que una experiència d'aquesta mena reclama tenir un món interior ben muntat i ben sòlid. Cal tenir unes raons i uns criteris profunds i ben arrelats; cal tenir, si ho voleu, una mística, una espiritualitat.

Espiritualitat d'encarnació

Això vol dir que no vas al món obrer, sinó que ets món obrer. Ets un més a la colla; no vols convertir ningú, sinó avançar o recular amb el poble. Amb això ens diferenciem amb els capellans obrers francesos; ells se senten enviats al món obrer i acostar-lo a l'Església és el seu ministeri. Nosaltres no ens sentim enviats enlloc, no volem convertir ningú, volem ser només poble amb el poble i fer nostres els seus anhels i les seves aspiracions.

Haver triat el món obrer per trobar Déu i viure la fe en aquesta realitat té unes conseqüències:

- És quelcom que et despulla de moltes seguretats. En el món eclesiàstic tot és molt clar i segur. En la realitat no és així; sovint es viu en la inseguretat i amb fortes dosis d'obscuritat i anonimat. En el món del clergat ets el mossèn, el senyor rector, manes, dirigeixes, presideixes; en el món obrer ets un més a la colla, en pla de total igualtat.

- Porta a una major simplicitat. El món de l'Església és molt complicat (moral, normes, manaments, dogmes, ritualismes,etc.) i en canvi tot és molt senzill: la persona de Jesús com a punt de referència i el seu missatge d'amor i alliberament.

- L'intent de llegir i interpretar la realitat de cada dia i l'esforç per respondre a aquesta realitat crea una sensació de tranquil·litat i equilibri.

Espiritualitat de compartir

La paraula *compartir* surt habitualment entre nosaltres. Inserir-se en el món oprimit, en el cercle dels de baix, és entrar a formar part de la feblesa humana, però és una feblesa compartida. Tens plena consciència que només es pot avançar amb els altres, malgrat els alts i baixos, malgrat els fets esperançadors i els descoratjadors. D'aquí neix un fort sentit de fidelitat. Al cap i a la fi, sabem que Jesús caminà amb un poble contradictori i hi fou fidel.

Compartir genera també un sentit d'igualtat: allà ningú és més que l'altre. D'aquesta radical igualtat surt una actitud sincera i profunda de respecte a altres visions i opcions i de comprensió envers els altres i d'atenció fraternal a la persona, vinculada a una visió ampla o oberta del Regne de Déu.

Trobada de capellans obrers dels Països Catalans, el 2003, a la Selva del Camp (foto V. Fiol)

La fe

L'experiència de canvi que significa entrar en el món del treball afecta també la visió de fe i d'església.

Haver passat del rol públic religiós a *persona normal* fa que no ens sentim dirigents de res ni de ningú; ens desacralitza; deixem de ser

persones notables en la comunitat, no formem part de la casta sacerdotal.

Tenim la convicció que no cal anar a buscar Déu molt lluny; Déu és aquí, al cor dels homes. I això, en parlin o no. El fet de creure esdevé molt simple: Déu al cor de cada persona; Jesús alliberador i que pren partit pels pobres i un Evangeli que crida a l'amor i la justícia...

Conclusió

Només es pot estimar a través de l'experiència concreta. Si l'Església vol ser creïble, cal que faci present Jesús i el seu missatge a partir de la realitat i la vida. No és un tópic el que de sempre hem dit: "Déu parla a través de la vida". Calen gestos concrets que manifestin que Jesús és Bona Nova i que l'esperança que en neix la podem portar als nostres àmbits.

Ben cert que fa mal al cor constatar l'individualisme, la hipocresia, l'aburgesament i el desclassament de molts, el desencís regnant, l'atomització de la classe obrera. Però també ho és que en el món dels pobres es veuen símptomes de vida humana interpersonal i col·lectiva, prou significatius.

- Cal tenir cura i animar la realitat i desvetllar les potencialitats latents amb vistes a crear fraternitat i vida col·lectiva... i avançar en la solidaritat i la companyonia.

- Cal estimar els valors de les classes populars i potenciar la seva cultura i el sentit de col·lectivitat.

- Cal participar en les diverses organitzacions del poble, aportant-t'hi una visió esperançada de la vida, en aquests moments de desencís polític i social.

No està de moda avui parlar de classe obrera. Però continua essent veritat que hi ha el món dels oprimits i dels opressors, dels rics i dels pobres, dels dominats i dels dominadors i que hem de fer la nostra aportació per fer possible un altre món més just, més humà, més alliberat, més solidari.